

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SOBOTA, 31. MAJ 1952

ŠTEV. 37 (497)

Sile za svobodni Trst so napredovale

Kljub porastu fašizma manj iredentističnih glasov kot 1949 — Velike zgube krščanske demokracije in kominformistov — Zmaga Liste slovenske skupnosti v treh občinah anglo-ameriške cone STO.

Že v predvolilni borbi so iredentistične stranke dale vse iz sebe, da bi ostvarile v Trstu ozračje pritiska in terorja. Pri volitvah samih pa so uporabile najrazličnejše volilne goljufije in prevare, da bi povečale število za Italijo oddanih glasov. V tržaške volilne imenike so vpisali nad 70.000 oseb, ki po določenih mirovne pogodbe ne bi smele imeti volilne pravice v Trstu, na drugi strani pa so prepredili voliti mnogim pravim Tržčanom.

V slovenskih vaseh, ki spadajo pod tržaško občino, so skušali iredentisti povečati število italijanskih glasov s tem, da so v popolnoma slovenskih občinah poslali volit veliko število članov civilne policije italijanske narodnosti. Take malinacije pa so bile mogoče, ker so bile tržaške volilne komisije sestavljene samo iz predstavnikov tržaških iredentističnih strank in so na vseh voliščih slovenskih krajev nalašč imenovali za predsednike volilnih komisij Italijane. Ti predsedniki so storili vse, da bi zmanjšali število volilnih slovenskih glasov, z druge strani pa so italijanske volilne komisije dovoljevale, da so volili ilegalni volivci iz Italije z italijanskimi osebnimi legitimacijami in italijanskimi potnimi listi.

Dejstvo je, da so same volilne priprave kot tudi potek volitev bili popolnoma nedemokratski. V Trstu je bil uveden isti nedemokratski volilni zakon kot v Italiji, ki omogoča povezavo list in to, da tista lista oziroma skupina list, ki dobi relativno večino glasov (zadostuje že en sam glas več), dobi dve tretjini mandatov v občinskem svetu.

Očitno je, da v takem ozračju terorja, volilnih goljufij in prevar volilni rezultati ne morejo biti izraz prave volje tržaškega prebivalstva, ki noče Italije, ker ve, da ji ta lahko prinese edinole fašizem, brezposelnost in bedo.

Kljub vsemu temu se italijanskim iredentistom v Trstu ni posrečilo, da bi zatrli porast tistih sil, ki se borijo za uresničenje Svobodnega tržaškega ozemlja. Nasprotno, Slovensko-italijanska ljudska fronta v Trstu je pridobila (v primerjavi z volitvami leta 1949) blizu 1000 glasov, Slovenska narodna lista je pridobila nad 500 glasov, največ pa Fronta za neodvisnost Trsta, ki je svoje število glasov iz leta 1949 skoraj podvojila, med tem ko so razen fašistov vse italijansko-iredentistične stranke zgubile mnogo glasov. Tako so zgubili Krščanska demokracija 6.600 glasov, kominformisti nad 4.500, italijanski republikanci skoraj 700, bivši Italijanski blok (sedaj mo-

narhistično kvalunkvistična fronta nad 6.600 glasov itd. Morda je posebna značilnost izida teh volitev, da so fašisti pridobili približno enako število glasov, kot sta jih zgubili Krščanska demokracija in kominformisti skupaj.

V tržaški občini so rezultati za najvažnejše volilne stranke sledeči:

	število glasov	sedežev v občini
Krščanski demokrati	59.130	28
Kominformisti	30.976	6
Fronta za neodvisnost	22.416	5
Slovensko-ital. ljudska fronta	4.914	1
Slovenska narodna lista	3.559	1
Ital. soc. gibanje (fašisti)	30.567	4
ostale stranke skupno	37.380	15

Od ostalih petih občin anglo-ameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja pa je v treh zmagala Lista slovenske skupnosti, v ostalih

dveh pa se je napram skupnemu številu slovenskih glasov leta 1949 prav tako ojačila. Tako bo imela Lista slovenske skupnosti v občini Devin-Nabrežina 16 sedežev napram dvema kominformovcema in dvema sedežema za Demokratično unijo Italijanov, v občini Zgonik: Lista slovenske skupnosti 12, kominformisti 3 sedeže in v občini Repentabor Lista slovenske skupnosti 12 sedežev, kominformisti 2 in neodvisna gospodarska lista 1 sedež.

Če upoštevamo uveljavljanje protianeksionističnih sil, pred vsem Fronte za neodvisnost, in porast Slovensko italijanske ljudske fronte v Trstu in zmago Liste slovenske skupnosti v večini podeželskih občin angloameriške cone STO, tedaj v teh uspehih lahko gledamo prvi korak k zmagi resničnih naprednih ljudskih sil na Tržaškem ozemlju.

Italijanske volitve v znamenju premika sil

Rezultati italijanskih volitev so porazni na dve strani. Prvič je ogromno zgubila do sedaj najmočnejša De Gasperijska stranka krščanskih demokratov, drugič pa so pridobili veliko število glasov skrajni ekstremisti na desni in na levi. Ponekod, pred vsem v glavnem mestu Italije samem je samo italijanski volilni zakon, ki je omogočal povezavo različnih volilnih list, rešil de Gasperija pred popolno pogubo. Kar je pa najhujše, se odraža tudi že v svetovnih komentarjih k italijanskim volitvam, namreč ogromen porast neofašističnih sil, ki dokazuje, da prihajajo pred vsem po krivdi vodilnih italijanskih politikov do de Gasperija pa do Togliattija zopet na površje stare Mussolinijeve ideje.

Skupni rezultati sedanjih volitev v južni in srednji Italiji ter lanskim volitev v severni Ita-

liji so za posamezne politične struje sledeči: Krščanski demokrati 8.021.993, kominformistični Levi blok 7.385.748, Neofašisti in monarhisti 2.224.547, Socialni demokrati 1.699.571 glasov itd.

V Južnem Tirolu so zmagali domačini

Od 128.266 veljavnih glasov, ki so bili oddani pri nedeljskih volitvah v južno tirolskih občinah, so dobile nemške stranke in volilne skupine skupno 97.534 glasov ali 76%. V 97 od 107 občin, kjer so volili, bodo postavljeni župani nemške narodnosti. Občinski sedežev v glavnih krajih pa imajo Nemci 87, Italijani pa 61, dočim je razmerje v podeželskih občinah za Nemce še bolj ugodno.

Sporazum o novih kmetijskih cenah

Po tedne trajajočih pogajanjih med vladnimi strankami glede določitve novih cen za kmetijske pridelke so se v zadnjih dneh sporazumeli in objavili rezultat teh pogajanj.

Objava se glasi:

Sporazum med strankami predvideva, da bodo določene naslednje nove cene za proizvajalca, medtem ko se potrošne cene ne spreminjajo:

	nova cena	stara cena
	v šilingih	
pšenica	2.40	1.95
rž	2.40	1.75
krmino žito	1.90	1.55
(koruza in milokorn)		
mleko	1.60	1.40
oljne tropine	1.80	1.40

Ta sporazum je bil vnešen v finančne zakone, ki jih je minuli petek obravnaval finančni odbor parlamenta. V soboto je po radiu navedel iste cene tudi minister za kmetijstvo in gozdarstvo Thoma.

Povišanje cen navedenim proizvodom bo krila država. Pravijo, da bo večina državnih prispevkov šla za pocenitev krmil, ki stanejo na prostem svetovnem tržišču koruza 3.10, milokorn 2.10 in oljne tropine 2.70. Zelo značilno pa je, da v sporazumu niso zapodene nove cene za umetna gnojila, kot eno najvažnejših sredstev za povečanje domače kmetijske proizvodnje. Izgleda, da sta vladni stranki šli mimo nujnosti pocenitve gnojil in da bo le-ta treba v bodoče plačati za okoli 50 grošev dražje, kakor so bila dosedaj. Agrarnim krogom z urejeno proizvodnjo bo seveda tudi nova cena omogočala nakup gnojil, vemo pa, da bodo pretežni večini avstrijskih kmetov z ozirom na nizke donose gnojila po novih cenah predraga in da jih ne bodo kupovali.

Čeprav o novih cenah še ni izrečena zadnja beseda, vendar že izgleda, da sporazum ne

Knjigarna

„NAŠA KNJIGA“ v Celovcu

je sprejela novo pošiljko knjig
iz najrazličnejših strok slovenske literature

upošteva dovolj tega, da bo samo s povečanjem domače kmetijske proizvodnje Avstriji pomagano, ne pa z dragim uvozom na račun državne blagajne in s tem na račun ljudstva. Za povečanje domače kmetijske proizvodnje pa so najmerodajnejši činitelj umetna gnojila po znosnih cenah.

Novo breme za gorske kmete

Pred dobrim mesecem je finančno ministristvo izdalo odlok o osnovah za odmero dohodninskega in prometnega davka 1951 za kmete brez knjigovodstva.

Kar tiče dohodninskega davka, so osnove v svojem bistvu iste kakor za leto 1950. Pač pa se je vidno in v škodo kmetovalcem spremenil ključ izračunavanja osnovnega zneska za odmero. Za kmetije brez knjigovodstva namreč uporablja finančna oblast kot podlago za teoretično določitev dohodka enotno vrednost zemljiške posesti (tako lastne kmetijske in gospodarske kakor tudi v najem vzete). Pri tem dela razliko med dolinskimi in gorskimi kmeti. Tako je računala dohodek dolinskih kmetij do 40.000 šil. enotne vrednosti s 350 šil. na 1.000 šil. enotne vrednosti. Če je pa ta vrednost bila višja je za razliko med 40.000 šil. in določeno enotno vrednostjo računala dohodek z 200 šil. na 1000 šil. enotne vrednosti. Za leto 1951 pa je mera druga: v prvem primeru računajo dohodek s 400 šil. na 1000, v drugem primeru pa 300 šil. na 1000 šil.

Za gorske kmete so po istem načinu računali v letu 1950 dohodek z 225 šil. oz. 150 šil. na 1000 šil., za leto 1951 pa 300 oz. 200 šil.

Takšno teoretično zvišanje dohodka, ki znaša pri dolinskih kmetih naših krajev 15%, pri gorskih pa 33%, pomeni tudi temu primerno zvišanje dohodninskega davka.

Ali je morebiti to pot, po kateri hoče država priti spet do denarjev, ki jih „milostno“ daje gorskim kmetom v obliki tako zvanih prispevkov za prevoz gnojil in drugega iz dolinske zadruge na ure oddaljene gorske kmetije?

Politični svetovalec vlade
FLRJ v Kopru

Predsednik zvezne vlade FLRJ, maršal Josip Broz-Tito, je v smislu nedavno objavljene dogovora med jugoslovansko vlado in komandantom vojne uprave Jugoslovanske ljudske armade v jugoslovanski coni Svobodnega tržaškega ozemlja, polkovnikom Stamatovićem, o reorganizaciji vojne uprave JLA imenoval za političnega svetovalca pri vojni upravi tovariša ing. Pavla Zavečarja, bivšega jugoslovanskega poslanika v den Haagu. Koroški Slovenci čestitamo tovarišu Matjažu k temu visokemu imenovanju.

VI. KONGRES KPJ

27. maja se je sestal v Beogradu peti plenarni CK KPJ, na katerem so sklenili, da se za 19. oktobra t. l. skliče šesti kongres Komunistične partije Jugoslavije v Zagrebu. Na dnevnem redu kongresa bo poročilo maršala Tita o delu, analiza dobe od 5. do 6. kongresa, poročilo revizijske komisije in volitve centralnega komiteja.

Ana Pauker odžagana

Zadnje dni je bila izvedena pomembna sprememba v centralnem komiteju romunske Komunistične partije. Čistka, ki je bila vzrok spremembe, je zadela številne funkcionarje, ki so bili doslej na najvažnejših položajih v partijskem vodstvu. Posebno značilno je sporočilo, ki pravi da je znana in udana kominformistična propagatorica, bivši zunanji minister Romunske republike Ana Pauker, ki je vedno imela najbolj polna usta klevet proti socialistični Jugoslaviji, „ni več članica politbiroja centralnega komiteja“.

Diplomatski razgovori med Avstrijo in Jugoslavijo

Avstrijski poslanik v Beogradu g. Karl Braunais je obiskal, kakor poroča TANJUG, minulo soboto dopoldne v ministrstvu za zunanje zadeve FLRJ načelnika ministrstva Draga Vučiniča in ostal z njim v razgovoru uro in pol.

Poročila z avstrijske strani pa pravijo, da se bo baje v kratkem podal v Beograd zunanji minister dr. Karl Gruber, da tam razgovarja s pristojnimi vladnimi organi o vzpostavitvi „malega obmejnega prometa“ na štajersko- in koroško-jugoslovanski meji. Predvsem gre za koriščenje zemljiške posesti avstrijskih kmetov na jugoslovanskem ozemlju in jugoslovanskih kmetov v Avstriji, za tako imenovano „dvo-

lastništvo“. Ni izključeno, da je avstrijski poslanik z jugoslovanskim zunanjim ministrstvom razgovarjal tudi že o istih problemih.

S tem v zvezi bi bilo kar na mestu, da ponovno vprašamo gospoda Gruberja kako je z dvolastniškimi pašniki slovenskih zilijskih kmetov na italijanskem ozemlju. Nedavno smo v našem listu pisali o tej kupčiji z Italijo na račun Slovencev, pred vsem Slovenska kmečka zveza pa je že nekajkrat ponovila zahtevo po ureditvi tega vprašanja. Kolikokrat je bil Gruber že v Rimu in se mu še ni zdelo vredno, da bi ga načel, ker gre pač le za pravico „par vindišarjev“.

Ob dobrih vzgledih se je treba učiti!

Kmalu bo poteklo leto dni, odkar so socialistični poslanci v koroškem deželnem zboru predlagali posebne študijske komisije, ki naj bi jih deželna vlada poslala v Švico in na Reko v Jugoslaviji, kjer bi se mogle na licu mesta seznaniti z ureditvijo narodnostnega vprašanja. Ker ne vemo kako dolgo bo treba še čakati na uresničitev tega predloga, objavljamo nekaj podatkov o narodnostnih pravicah, ki jih uživajo Italijani v Jugoslaviji.

Po zadnjem ljudskem štetju, ki je bilo 15. marca 1948, je v Jugoslaviji 79.575 Italijanov, ki žive skoraj vsi (75.093) na ozemlju Ljudske republike Hrvaške. Naseljeni so predvsem v obalnih mestih Istre (na Reki, v Pulju, Rovinju), v nekaterih večjih krajih v okolici teh mest, v rudniškem bazenu pri Labinu in v Zadru.

Italijanom v Jugoslaviji je zagotovljena popolna narodna enakopravnost. Imajo svojo politično organizacijo „Unione degli Italiani dell'Istria e Fiume“. Zagotovljeno jim je zastopstvo v republiški in zvezni skupščini, kakor tudi v vseh krajevnih odborih, tudi tam, kjer živi komaj 50 do 100 prebivalcev italijanske narodnosti. Na Reki, kjer je sicer v večini hrvaško prebivalstvo, je že vsa povojna leta predsednik mestnega ljudskega odbora Italijan. V zvezni parlament v Beogradu sta bila pri zadnjih volitvah na listi Ljudske fronte izvoljena dva italijanska poslanca, v parlament Ljudske republike Hrvaške pa celo trije. V okrajnih ljudskih odborih ima italijanska manjšina 20 odbornikov, v mestnih občinskih svetih 83, v podeželskih krajevnih odborih pa 123.

Italijanske šole — od vrtec do gimnazij — obstoje povsod, kjer biva italijanska manjšina, in uživajo veliko podporo jugoslovanskih oblasti. Med temi so tudi šole z manj kot 20 učenci, kar dokazuje, da oblasti za odprtje italijanskih šol ne predpisujejo nikakršnega minimalnega števila učencev, temveč zadostuje predlog krajevnega italijanskega kulturnega krožka ali pa izvršilnega odbora italijanske unije.

V šolskem letu 1949-50 je bilo 27 italijanskih osnovnih šol z 2477 učenci, poleg teh pa še 12 sedemletk z 2470 učenci. Italijanska manjšina ima tudi tri popolne gimnazije na Reki, v Pulju in Rovinju ter učiteljske na Reki, katere obiskuje 327 dijakov. Razen tega so za italijanske dijake odprli italijansko paralelo pri hrvaški srednji trgovski šoli na Reki. Italijanski navtični in strojno-ladijski oddelek pri pomorskem tehnikumu na Reki in italijanski oddelek pri industrijski šoli v Pulju. Na Reki, v Pulju in Rovinju so tudi italijanske šole za učence v gospodarstvu.

V vseh italijanskih osnovnih in srednjih šolah je učni jezik za vse predmete izključno italijanski. Hrvaščino začno poučevati kot predmet šele v 3. razredu osnovne šole po 2 uri na teden, v srednjih šolah pa po 4 do 5 ur. Jugoslovanske oblasti so poskrbele, da se v analfabetskih tečajih učijo pisati v svojem materinem jeziku.

Za siromašne italijanske dijake in za dijake s podeželja vzdržujejo oblasti štiri dijaške domove in en otroški dom. Skrb oblasti za italijanske dijake gre tako daleč, da imajo tudi v hrvaških dijaških domovih (kjer ni italijanskih) italijanski dijaki svoje prefekte in inštruktorje.

Oblasti so imele velike težave zaradi pomanjkanja italijanskih učiteljev in profesorjev, zato so pozvale v Jugoslavijo učitelje in profesorje.

Korošci v Ljubljani so obhajali spomin izselitve

Klub koroških Slovencev v Ljubljani je v spomin 10. obletnice nasilne izselitve koroških Slovencev priredil v soboto, dne 17. maja v Domu sindikatov v Ljubljani koncert koroške pesmi. Nastopil je pevski odsek Kluba koroških Slovencev v Ljubljani. Uvodno besedo je spregovorila ravnateljica dr. Angela Piskernikova. V svojem govoru se je spominjala nepozabnih dni 14. in 15. aprila 1942, ki pomenijo višek tujega nasilja nad koroškimi Slovenci. Osmošolec Viktor Konjar od mladinskega kulturno-umetniškega društva „Miran Jarc“ je recitiral svojo pesem „Koroškim bratom“, ki jo je zložil v spomin na partizansko borbo koroških Slovencev. Koncert ki je obsegal pretežno koroške narodne pesmi v priredbi Treibarja, Novaka, Horvata, Kernjaka in Preka, je bil dobro obiskan in je dosegel lep uspeh.

sorje iz Italije. Tako so dosegli, da pride na 35 učencev 1 učitelj in na 17 dijakov 1 profesor. S pomočjo italijanske unije se zavzemajo pri italijanskih starših, da bi šolali čim več svojih otrok zlasti na učiteljsko ter tako omogočili čim boljši kulturni razvoj italijanske narodne manjšine. Poleg podpore, ki jo nudijo dijakom v dijaških domovih, so jugoslovanske oblasti razpisale tudi večje število štipendij za italijanske visokošolce, od katerih mnogi študirajo v Italiji. Tako se je že v letu 1949-50 dvignilo število italijanskih učencev za več kot 100%.

S finančnimi sredstvi in propagando med italijanskimi učitelji in profesorji so jugoslovanske oblasti s pomočjo Italijanske unije poskrbele tudi za izdajanje zadostnega števila italijanskih šolskih knjig in literature.

Jugoslovanske oblasti so izdale že ogromno deviz za nakup italijanske literature v Italiji. Posebno poglavje bi morali posvetiti skrb za italijanske kulturne krožke, gledališče in

kulturno-umetniške skupine, ki prejemajo od jugoslovanske države ogromna finančna sredstva za vzdrževanje, poleg prostorov, ki so jim jih dale na razpolago in jih opremile prav tako jugoslovanske oblasti. Tako ima italijanska manjšina na Reki danes svoje italijansko dramsko gledališče, katerega niso imeli reški Italijani niti pod Italijo. Tudi filmi, ki jih gledajo v krajih, kjer biva italijanska manjšina, so opremljeni z italijanskim besedilom. Italijanska manjšina ima svoje dnevne časopise, periodične publikacije, kakor tudi uradni list, tiskan v italijanski. Nepotrebno je ob vsem tem še poudarjati, da je italijanski jezik enakopraven tudi v vseh javnih uradih.

Tako so pravice italijanske manjšine v Jugoslaviji. Zakaj neki koroška deželna vlada okleva in zakaj ne pošlje predlagane komisije na Reko? Se morda boji spoznanja in priznanja, da bi se lahko od Jugoslavije marsikaj naučila, kar bi bilo koristno za oba naroda na Koroškem?

„Alpenruf“ ni mislil niti koroških niti slovenskih partizanov

V zvezi z recenzijo knjige „Koroška v borbi“, ki jo je izdala Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške, v „Die Neue Zeit“ je graški neonacistični list „Alpenruf“ dne 27. oktobra 1951 prinesel notico, v kateri dolži partizane raznih zločinov. Zaradi tega je Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške vložila proti odgovornemu uredniku „Alpenrufa“ tožbo zaradi žaljenja časti.

Na glavni obravnavi pred okrajnim sodiščem v Gradcu, dne 29. t. m. je pravni branilec obtoženca dr. Bernhardt v zastopstvu odvetnika dr. Truxa v zagovoru izjavil, da v inkriminirani notici niso bili mišljeni niti Zveza koroških partizanov niti ne slovenski partizani, temveč je omenjena notica pisana splošno brez dolžitve konkretnih oseb. Trdil je, da so tudi partizani zakrivali zločine, kakor so isto zelo surovo delali vojaki, ne da bi se smeli v primeri podobne obdolžitve vojakov na splošno čutiti posamezni vojak prizadetega.

Ker je s sklicevanjem na avstrijski kazenski zakon, po katerem more biti predmet žaljenja časti le fizična oseba nikdar pa ne privatno društvo, odrekal Zvezi bivših partizanov Slovenske Koroške tudi aktivno legitimacijo za

tožbo, je sodnik dr. Cimansen obtoženca oprostil, čeprav je zastopnik tožiteljice Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške dokazoval, da se čutijo predvsem funkcionarji Zveze partizanov in sicer prav kot funkcionarji z omenjeno notico neposredno prizadeti.

Po starem, še v dobi pred uzakonitvijo društvenega prava nastalem avstrijskem kazenskem zakonu je torej mogoče brez strahu pred kaznijo imenovati sleherno društvo društvo zločincev in podobno ali ga dolžiti tudi vseh mogočih zločinov, ne da bi bilo mogoče zaradi tega klicati obrekovalca na odgovornost.

V začetku omenjeni zagovor pa je naravnost klasičen primer neodgovornega pisanja gotovega dela tiska, ki se poslužuje vseh pomanjkljivosti zakona, da lahko brez nevarnosti kazni zastruplja javno mnenje.

London. — Jugoslovanska folklorna skupina je s svojim gostovanjem v Londonu doživela priznanje, kakor malokatera kulturna skupina doslej. Angleški tisk se zelo pohvalno izraža o kakovosti programa, ki ga je jugoslovanska skupina prikazala v gledališču Cambridge.

Belogardisti in enotnost koroških Slovencev

Izdajalsko delovanje zakulisnih spletkarjev

Pod gornjim naslovom je Slovenski poročevalec 13. aprila letos že dodobra razgalil zaviralce enotnosti koroških Slovencev, vendar nekateri na Koroškem še do danes niso spoznali, niso hoteli spoznati, da je tista peščica belogardistov — pobeglih in v svobodni Sloveniji kompromitiranih hlapcev fašističnega okupatorja — zgolj orodje sovražnikov slovenskega naroda.

Izdajalsko delovanje zakulisnih spletkarjev je voda na mlin raznih Steinacherjev, ki se sklicujejo na „Elternrecht“, govore o „vindisarjih“. Tisti posamezniki iz vrst Krščanske ljudske stranke, ki se še danes dajo vplivati ali celo dirigirati od raznih, javnosti že dobro znanih Murijev in Kurbusov, bi se pač že lahko zavedali, kam jadrajo, saj je že dovolj primerov, da ljudje iz vrst krščanske ljudske stranke glasno in javno izražajo svoje nezadovoljstvo nad tem, da določeni voditelji iz Mohorjeve hiše dopuščajo odločati o zadevah Slovencev na Koroškem takim, ki so že pred leti svoj narod izdali, kajti svetovno-nazorske razlike ne igrajo take vloge pri koroških Slovencih, da zaradi le-teh ne bi enotno delovali na gospodarskem, narodnem in kulturnem področju.

Dne 15. maja dopoldne je bila v prostorih glasila KLS „Naš tednik-Kronika“ seja pripravljalnega odbora novoustanovljene Tischlerjeve „Kmečke gospodarske zveze“, za katero je g. Tischler dobil dovoljenje od Varnostne direkcije v Celovcu, kajti vodstvo KLS očitno ni bilo za enotno Kmečko gospodarsko zvezo, ustvarjeno že pred volitvami v Kmetijsko zbornico, temveč je to ime, ki je po Koroškem poznano kot ime enotne organizacije, le izkoristilo kot geslo za ustanovitev konku-

renčne organizacije že obstoječi in uspevajoči Kmečki zvezi.

Na seji, katere namen je bil pretresti možnost združenja Kmečke gospodarske zveze s KZ, so prisotni kmetovalci zahtevali enotno delovanje oz. fuzijo obeh organizacij. Čudno vlogo pa je pri tej seji odigral gospod dr. Tischler, ki je sejo često zapuščal in o njenem poteku sproti poročal v sosednjih prostorih uradujočemu inž. Muriju, znani zakulisni figuri. Muriju pa enotnost, kakršno žele koroški Slovenci, zaradi političnih in osebnih ambicij, ker ni v skladu z njegovimi nalogami niti z njegovo željo, zlestiti na vplivno mesto gospodarske ustanove, ne gre v račun. Prav nič se torej ne moremo čuditi nasvetom, ki jih je ob tej priliki Muri dal g. Tischlerju, saj je popolnoma jasno izrazil svoj težnjo v navodilu, češ „zahtevamo enotnost z Demokratično frontovsko Kmečko zvezo na podlagi proporca 2:1, torej 6 odborniških mest od devetih, k temu še mesto predsednika in tajnika, potem Demokratična fronta na ta predlog itak ne bo pristala, kajti vsako popuščanje bi bilo neumestno in škodljivo.“ Ko je med nadaljnjo debato prišel Tischler povedat Muriju, da eden izmed prisotnih kmetov vztrajno predlaga paritetno razmerje, mu je Muri to odločno odsvetoval in si pozneje globoko oddahnil, ko mu je Tischler poročal, da mu je uspelo ukrotiti odbornike in doseči soglasje v skladu z Murijevo zamisljo.

Tako torej gospod belogardist Lambert Muri po svoji stari spletkarski, vohunski in korupcijski praksi, na zunaj „skromen, bogaboječ in dobrodušni možiček, ki noče nikomur ničesar slabega, dober in ponižen strokovnjak, marljiv sodnik KLS, ki se žrtvuje za blagi-

Slovenski duhovniki razumejo napore svojega ljudstva

Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov je na zadnji seji svojega izvršilnega odbora sklenilo resolucijo o odnosih cerkve do države. Resolucija poudarja med drugim, da je prav gotovo največji uspeh Cirilmetodijskega društva v tem, da svoje člane preobrazuje v ljubezni do socialistične domovine.

„Pri zadržanju in delovanju nekaterih naših visokih cerkvenih predstavnikov — ugotavlja resolucija — imajo posebno vlogo nekateri politični vatikanski krogi, ki zastopajo reakcionarne politične interese, da bi se odnosi med cerkvo in državo zaostri: ni namreč zgolj slučaj, da so vatikanski politični krogi začeli gonjo proti Jugoslaviji prav v času, ko na novo vstaja italijanski fašizem, ki spet zahteva priključitev delov naše države k Italiji. Duhovniki ali laiki, ki zastopajo takšno stališče, so tuji agenti. Ko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je poleg vseh članov Cirilmetodijskega društva podpisalo našo izjavo o vprašanju Trsta veliko število slovenskih duhovnikov in tako v veliki večini razumelo napore svojega ljudstva in njegove vlade, moramo tudi ugotoviti, da se k tem našim prizadevanjem ni priključilo manjše število duhovnikov, med njimi na žalost tudi nekateri visoki cerkveni dostojanstveniki. Jasno je, da se je na ta način rušila enotnost slovenskih katoliških duhovnikov, ki nam je zlasti danes potrebna.“

Ogorčeno odklanjamo in obsojamo vse tiste, ki tako delajo kakor želijo tuji agenti in eksponenti sovražne nam politike, ki hočejo za vsako ceno razbiti ali oslabilo moč Titove Jugoslavije.“

Čestitka CMD maršalu Titu

Maršalu Titu za 60. rojstni dan so poslali slovenski duhovniki naslednji telegram:

„Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS Vam v imenu vseh članov najiskrenejše čestita k Vaši šestdesetletnici, želeč Vam še mnogo let zdravja in moči pri izgradnji socializma, ki je edini pogoj srečnejše bodočnosti vseh jugoslovanskih narodov. Ob tej slovesni priliki Vam zagotavljamo, da bomo kot patriotični duhovniki dosledno po svojih močeh stremeli in delali za izpolnitev tega visokega cilja.“

njo koroških Slovencev“ v dejanski vlogi zakulisnega intriganta poizkuša odločiti o enotnosti koroških Slovencev!

Muri kot pretendent za mesto tajnika KGZ želi rezati kruh slovenskim kmetom na Koroškem, kakor ga je nekoč pilo meril ljubljanskemu civilnemu prebivalstvu. Svoj „dober glas“ o tem je prinesel tudi s seboj na Koroško, znano je n. pr. da je v dobi okupacije v sodelovanju z italijanskim fašističnim komisarjem polkovnikom Strado iz zalog za civilno prebivalstvo pošiljal s pristankom Grazilija ali brez njega večje količine živil svojim političnim in osebnim prijateljem.

Bralci „Tednika-Kronike“ že vedo, kdo je avtor klevetniških napadov na Jugoslavijo, a g. Sadjak, formalni odgovorni urednik lista se očitno ne zaveda, da pred javnostjo nosi le on odgovornost za to, da neki Muri izliva svojo onemoglo jezo v tisk KLS. To, kar pa ne utegne stlačiti na potrpežljivi papir, na katerega tiskajo „Tednik-Kroniko“, pošilja špijonskemu centru belogardistične emigracije v ZDA, zato tudi lahko tako pogosto finansira pijančevanje svojim prijateljem, na katerih zabavljajo čez FLRJ in „koroške revčke“. Često se poslužuje nekega svojega zapitega in ne uravnovešenega prijatelja, ki ga pošilja h gospodom pri OeVP, na Varnostno direkcijo ali na deželno vlado, s pridom pa ga uporablja tudi za razširjanje raznih obrekovanj in laži.

Danes ni več potrebno skrivati belogardističnih vohunov v sosednji pisarni, kadar gre za sejo, za imenom koroškega Slovence, kadar gre za klevetniški članek v „Tedniku-Kroniki“. Koroški Slovenci že znajo razsojati o enotnosti in belogardističnih spletkarjih.

(„Slovenski poročevalec“ štev. 123 z dne 25. V. 52)

KOLENDAR

Sobota, 31. maj: Angela
Nedelja, 1. junij: Binkošti, Feliks
Ponedeljek, 2. junij: Bink. pon., Evgen
Torek, 3. junij: Klotilda.

SPOMINSKI DNEVI

31. 5. 1619 — Rojen ameriški pesnik Walt Whitmen.
1. 6. 1804 — Rojen v Novopaskoji skladatelj Mihajl Ivanovič Glinka.
2. 6. 1924 — Kongres amsterdamske internacionalne na Dunaju.
3. 6. 1896 — Mednarodni kongres rudarjev v Parizu.

SELE

Po dolgi in hudi zimi, ki je posebno nas Selane obdajala s prav obilnim snegom, je prišla pomlad in z njo mnogovrstna opravila na naših gospodarstvih. Delali smo seveda tudi po zimi, v kolikor smo mogli zmagovati debelo plast snega, vendar so bile noči dolge in zato tudi več počitka. Poleg vsega obilnega dela, ki pa nam dobre volje nikakor ne krati, si vzamemo vedno še toliko časa, da preberemo „Slovenski vestnik“. In brali smo, da se v Celovcu v Mestnem gledališču pripravlja velika stvar, gostovanje ljubljanske Drame s Kreftovimi „Krajskimi komedijanti“ in koncert združenih pevskih zborov Slovenskih prosvetnih društev. To prireditve si moramo pa ogle dati, tako smo sklenili, ker utegne biti nekaj zares lepega in prijetna sprememba v našem vsakdanjem življenju.

In zares, 18. maja je bila prav lepa nedelja, kakršnih dni je bilo le malo v letošnjem maju. Ko smo prispeli v Celovec, smo bili prijetno presenečeni, ko se je zbiralo pred gledališčem toliko ljudi in si lahko srečal kogar koli si hotel, ki so vsi nestrpno čakali, da bi se odprla vrata v dvorano umetnosti. Vstopnic nismo imeli, a smo upali, da jih bomo še dobili pri blagajni. Toda v naše veliko razočaranje je bila dvorana razprodana in ostali smo brez vstopnic. Še bolj pa smo bili razočarani, ko smo od funkcionarja Slovenske prosvetne zveze zvedeli, da je Zveza mislila tudi na nas in poslala v Sele več vstopnic in sicer v župnišče s prošnjo, da bi jih razpečali. Toda gospod iz župnišča o tej prireditvi nikomur niso mrdnili, kvečjemu da so jo morda še komu odsvetovali ter so Zvezi kratkomalo vrnil vstopnice nedotaknjene, češ, da za prireditev v Mestnem gledališču ni zanimanja. Razumete nas lahko, kako smo se razjezili, ko smo morali zaradi omalovaževanja te kulturne prireditve od strani našega gospoda župnika ostati pred vratmi. Ogorčeni pa smo bili še tem bolj, ko smo pozneje slišali od onih, ki so bili tako srečni, da so mogli prireditvi prisostvovati, ko so vsi zadovoljni pripovedovali, kako je bilo lepo in da tega doživetja nikoli ne bodo pozabili.

Takšen postopek gospoda župnika je očiten bojkot slovenske narodne prireditve in dokazuje ozko strankarstvo in nikakor ne služi stremljenju po enotnosti, temveč jo razbija.

Utrinek iz prosvetne zgodovine v Vogrčah

Nekdaj je bilo v naši vasi v Vogrčah zelo živahno prosvetno življenje. Takratno izobraževalno društvo je marljivo delovalo in skrbelo za vsakovrstno in potrebno prosveto. Pa so bile Vogrče tudi trdna slovenska vas. Saj je znano, da smo imeli blaškega župana v naši vasi, Pavla Miklaviča, ki je bil neupogljiva slovenska korenina. Kakor vedno, smo se morali Slovenci tudi takrat boriti za vsako drobtinico svojih pravic in znano je, da nam takratni uradniki na železniških postajah niso hoteli dati voznih listkov na zahtevo v slovenskem jeziku. To je bilo pred prvo svetovno vojno. Naš župan Pavel Miklavič se je mudil po opravkih v Celovcu. Ko se je hotel vrniti, je na celovškem glavnem kolodvoru z vso pravico zahteval vozni listek v Pliberk v slovenskem jeziku. Takratni cesarsko kraljevi uradniki črnožolte in krivične stare Avstrije so si vse dovolili ter je službujoči uradnik župana Miklaviča zasramoval in psoval zaradi slovenske govorice in ni in ni hotel vedeti, kje je Pliberk. Končno je prispel policist in župana Miklaviča zaprl, samo zaradi tega, ker je zahteval vozni listek v svojem jeziku. Miklaviča so zadržali v zaporu čez noč. Sele drugi dan so ga izpustili, ko se je legitimiral, da je blaški župan. Zadeva je izzvala silno ogorčenje med slovenskim prebivalstvom, vsi listi, posebno „Mir“ so prinašali ostre članke

in poslanec Grafenauer se je pritožil v parlamentu.

Ni čuda, da je bilo tedaj zaradi tako jeklenih značajev slovensko društveno življenje v Vogrčah razgibano. Poleg številnih iger in mnogega petja, so skrbeli tudi že takrat za gospodarsko izobrazbo in napredek. In na nek tak sestanek se hočemo danes omejiti in navajamo poročilo iz lista „Mir“ z dne 1. oktobra 1910. „Mir“ je poročal o mesečnem sestanku izobraževalnega društva, na katerem je poleg bogoslovca Vavpotiča govoril Lojze Milač, p. d. Brenar na Blatu. „Mir“ poroča: „Nato nam je gospod Milač iz Blata poročal v nad eno uro trajajočem govoru o letošnjem poučnem potovanju Slovencev v Švico, kate-rega se je tudi od udeležil. Z velikim zanimanjem so sledili kmetje izvajanjem mladega spretnega govornika, navadnega kmečkega fanta, ki jim je v živih barvah slikal lepoto švicarskih planin in jasno predočeval vzorno in dovršeno živinorejo te dežele. Želimo, da bi ta govor imel kaj vpliva na povzdigo naše tako zaostale domače živinoreje.“

To je bilo 25. septembra 1910. Mnogo takratnih udeležencev ni več med živimi, nekateri pa se še tega spominjajo. Govornik Milač živi in kmetuje na Blatu, vedno prožen in živahen, in lahko je ponosen, da je od mladih let posvečal svoje zmožnosti tudi napredku slovenske okolice.

Spet nekaj iz Bilčovsa

Mogoče si bodo bralci Vestnika in sploh prosvetaši širom Koroške in mogoče tudi preko mej naše dežele mislili, da pri nas prosvetno delo spi in počiva. Vendar temu ni tako. Po naših močeh delamo in ustvarjamo, kar se pač more in da. Letošnjo zimsko sezono smo zaključili minulo nedeljo z uprizoritvijo igre „Dve nevesti“ in nastopom našega pevskega zbora. Tako smo imeli v tej zimski sezoni tri prireditve in sicer na Stefanovo kulturno prireditev s petjem, deklamacijami in raznimi prizori. 9. marca je bila druga prireditev, katero so nam pripravili otroci z nastopom igre „Kukavica modra ptica“, nastop „Planšarica“, deklamacije in petje. Zadnjo nedeljo, 25. V., pa so nas naši igralci in pevci zopet povabili na prireditev, katera je sijajno uspela. Igrati so morali dvakrat, ker bi drugače ne mogli vsi dobiti prostora v dvorani, četudi je Miklavževa dvorana precej velika. Vsem igralcem, pev-cem in sodelavcem vseh naših prireditev gre vse priznanje in pohvala. Vsak je vložil vse svoje zmožnosti, da so prireditve res lepo uspele.

Sedaj, ko se pričinja delo po naših poljih

Kakor poroča „Tednik“ so za Sketovo proslavo, ko je bila isti dan v Celovcu, oskrbeli poseben avtobus. Lahko bi bili obiskali obe prireditvi, ker nihče nikomur ni branil, naj bi se Sketove prireditve ne udeležil. V tem je ravno velika razlika.

in travnikih, ko so noči kratke in naš kmečki človek utrujen in izmučen, bomo imeli pri delu za naše prireditve malo odmora, ali to pa se ne reče, da bomo prosvetno delo čisto odložili. Mislimi bo treba že sedaj na prihodnjo zimsko prosvetno sezono in že razmišljati o prihodnjih prireditvah.

Sredi meseca majnika letošnjega leta je tukaj preminula blaga mati Marija Partl, žena cerkovnika Petra Partla. Dolgo je bolela in končno je podlegla hudi in zavratni bolezni, srčni vodenici. Dolgo vrsto let je rajna mati pomagala čistiti in lepšati našo farno cerkev, kar ji je delalo zmiraj veliko veselje. Sedaj je našla svoj počitek pri župni cerkvi sv. Jakoba v Bilčovsu, katero je v svojem življenju srčno ljubila. V njenih mladih letih je bila več let tudi cerkvena pevka, ko je bil njen brat, Franc Kapus, naš cerkveni organist in vodja prvega društvenega pevskega zbora. Za rajno materjo žaluje njen mož in trije otroci. Dva otroka pa je rajna izgubila vsled prometnih nesreč. Njeno hčerko Marijo je povozil tovorni avtomobil, sina Tomaža pa je povozil vlak. Ti dve nesreči sta rajno mater tako potrlji, da ni bila za potolažiti. Venomer je žalovala in jokala za ponesrečenima otrokoma in to je bil tudi glavni vzrok njene bolezni. Naj rajna mati mirno počiva! To so ji tudi želeli naši pevci, ko so se z žalostinkami poslavljali ob grobu od bivše naše pevke. Vsem preostalom pa naše sožalje!

Tenorist France Koren, sopranistka Rezika Koritnikova in harmonikaš Avgust Stanko, člani ljubljanskega radia so gostovali na Koroškem

Slovenska prosvetna zveza naznanja

SPD „Gorjanci“ v Kotmarji vesi bo priredilo na binkoštni ponedeljek ob 14. uri pri Tišlerju v St. Janžu v Rožu igro

„FATIMA“.

Vsi prisrčno vabljeni!

SLOVENJI PLAJBERK

Nedavno je v poslopjih Emila Wieserja, p. d. Oreta, v Slovenjem Plajberku nastal požar, ki je uničil stanovanjsko in gospodarsko poslopje, svinjske hleve in drvarnico. Škoda znaša okoli 110.000 šilingov. Gasilna akcija boroveljske požarne brambe zaradi pomanjkanja vode ni mogla biti učinkovita.

Zaradi previsokih cen pri prodaji sladkorja so v Velikovecu neko branjevko ovadili okrajnemu glavarstvu. Zaradi enakega prestopka so ovadili nekega kmečkega fanta, ki je prekoračil predpisno ceno pri prodaji teleta in štiri obrtnike, ker so imeli nezadostno označene cene.

V Vrbi so odprli novo bančno poslopje, v katerem je prostor tudi za prometni urad, zobni atelje, nekaj trgovin in dvojne stanovanj. Dne 18. maja so novo zgrajeno poslopje ob navzočnosti deželnega glavarja otvorili.

V Beljaku se je dne 22. t. m. primerila strahotna žaloigra. Dvajsetletni stavec Ernst Mez iz Dunaja, zaposlen v Kreinerjevi tiskarni, je bil zaljubljen v neko 19-letno dekle. Dekletova mati pa s to zvezo ni soglašala in je svoje mnenje fantu odločno povedala. Kmalu nato, ko se je Mez poslovil, so slišali ljudje, da je nekdo ustrelil in ko so prihiteli na dvorišče, so našli Meza, ki je ležal težko ranjen na tleh. Mez se je s pištolo ustrelil v glavo. Krogla je prodrla skozi sence, mu ranila zenice na obeh očeh in nato obtičala. Fanta so takoj pripeljali v bolnišnico, kjer so mu kroglo odstranili. Ganljivo je bilo, ko se je dekle ob tem primeru neutešljivo jokalo in poljubljalo verižico, ki jo ji je nesrečni Mez podaril.

Prispevajte v tiskovni sklad

JUŠ KOZAK:

Beli mecesen

4

„Križ božji, satan, zakaj me izkušaš? Odpusti mi grehe, ali me pokliči k sebi. Le te sramote ne. Greh nad sabo, greh pri mizi, greh v hiši... prizanesi, prizanesi!“

Sploščka ga je gledala prezirljivo, takoj nato pa je planil v oči tisti čudni, kalni ogenj. Še preden je Revež mogel ubraniti, je skočila k njemu. Prijela ga je za glavo ter jo obrnila k sebi:

„O, le poglej me. Še sem lepa, marsikdo bi me imel rad. Morda me bodo še imeli. Kaj me praviš? Malo shujšala sem, kaj ne? Vidiš, to je od lakote, ko se človek kladi po tujih hišah. Nič ne de, vse se popravi. Ti zver človeška, ali me boš še tepel?“

Revež jo je vlekel nazaj. „Saj je brezumna,“ je pomislil.

Balant je mižal in bil je ves zaripel v obraz. Šepetal je pretrgane besede: „Od... pusti... Reši... Sa... tan!“

„Pusti me,“ je zakričala nad Revežem. „Pusti me, da me vidi, nemara se premisli. Le poglej, Balant, lepa sem!“

S težkimi rokami jo je pahnol od sebe.

„Ven, ven!“ je prihajalo iz grla.

„Nikamor ne grem!“ Sedla je na klop.

Dolgo časa so vsi molčali. Nihče se ni ganil.

Drug je v drugega upiral oči, le stari v zid.

Počasi je hropel: „Koliko hočeš?“

„Ha, že spet barantaš! Nič ne maram.“

Balant je ponujal. Vedno više.

Katarina je vstala, od jeze je pobledela.

„Daj!“ je siknila. „Če bi ostala pri tebi, bi te...“ Ni mogla izpregovoriti. Prestrašila se je.

Balant je slišal njene besede. Tedaj je odprl oči, obenem je zazijal vanjo z odprtimi usti. Pot se mu je zasvetil na čelu. Lica so drhtela. Še dolgo se ni mogel ganiti. Njene besede so postavile smrt predenj.

„Daj!“ je ukazovala kakor bi se že kesala, kar je rekla.

Odšel je in še vedno prestrašeno strmел vanjo. Poklicala je Reveža in oba sta izginila med vrati.

„Spozabila bi se lahko...“ je šepetala. Revež je molčal. Zase je mislil: „Strašna ženska.“

Pred bajto je čakal Martin.

„Pokaži me!“ je prosil Revež, kateremu je zastal korak. „Tam zadaj boš spala,“ je govoril tiho in vodil žensko v napol podrti skedenj, kjer je izmučena legla na seno.

„S kom si prišel?“ je vprašal Martin, ko se je vrnil.

„Življenje popravljamo,“ je dejal v zadregi. Ko sta sedela v bajti, se je Martinu zdelo, da je Revež redkobeseden. Kakor bi venomer prisluškoval.

„Kaj pa počneš zdaj?“

Tedaj je oživel.

„Mrtvo luč delam!“

„Kaj?“

„Pokaži!“ Izvlekel je izpod gnoja velik kos trohljivega lesa ter upihnil luč. Vlažni les je žarel v sijaju.

„Ali vidiš?“ se je ves srečen smejal.

Martin je nevrno gledal.

„Luč bo! Zdej premišljam... Posodo že do- bim. Steklene cevi... Če bo imela veliko moč, bo svetila... To bo mrtva luč!“

Martin je strmел. „Če bi šlo?“

„Seveda pojde. Le časa nimam. Jutri moram v Prapretno. Stara ženska mi je pripovedovala, da je videla, kako je priletel kamen z neba. Poiščem ga. Morda ga najdem, kamen z neba.“

„Kdaj, pojdeš?“

„Jutri! Izpraševal sem, pa so mi tudi drugi potrdili...“

„Jaz bom pasel na planini. Danes sem se pogodil s Podkrajnikom. Doma smo se sprli.“

„Kaj pa Liza?“

Martin je molčal.

„E... po tej ti bo žal. Tako srečaš samo enkrat v življenju. Če gre mimo, boli človeka za vse žive dni srce!“ Zagledal se je.

Pozno sta legla in Martin je vstal zgodaj. „Pa pridi pogledat na planino,“ je dejal za slovo.

„Če bom utegnil. Morda prinesem nebesni kamen.“

Po ozki stezi med travo je stopal Martin proti soncu. Hitro je hodil, da ga ni mogla

doiti ženska, ki je kmalu za njim stopila iz Reveževega skednja.

Šele na jasi, kjer so se steze komaj vidno križale, ga je dosegla.

„Ti!“

Martin se je ozrl. V jutru je bila Katarina mlajša kot prejšnji večer. Osuplo jo je gledal.

„Ti si Bosov Martin.“

„Sem.“

„Pojdi z mano. Denar imam. Kaj boš na planini?“

„Kako veš?“

„Pod eno streho sva spala, pa še za enega ni,“ se je smejala.

Martin je že zastavil nogo. Približala se mu je. „Pojdi, Martin! Marsikaj ti povem.“

„Kdo pa si?“

„Že veš.“

Oči so ga vabile sladko in zapeljivo. Stala je pred njim kakor bi jo bil urekel.

„Ne utegnem.“ Zamahnil je z roko in izginil med mladimi smrekami.

Dolgo je gledala za njim. „Še se srečava,“ ja zadrževalo na ustnicah. Počasi, oči upirajoča v rosno travo je šla za njim. Nato je dvignila glavo, se obrnila in odhitela po drugi stezi v mesto.

*

Pri Sv. Primožu je odzvonilo poldne, ko je Martin obstal na slemenu, kjer se je vila peščen pot tik za grebenom, visoko nad globe- ljo, onstran katere je stala mogočna Planina. Skozi prosojne mecesnove veje je gledal v

Velik razmah zračnega prometa

Kljub strahu in pomislekom, kljub za zdaj še kaj pogostim nesrečam se je zračni promet v zadnjih petdesetih letih tako razmahnil, da si življenja brez njega skoraj več ne moremo misliti. Kmalu bo premagana tudi ovira, da bo namreč iz luksuznega postal množično prometno sredstvo. Lani so prevozila potniška letala na vsem svetu po rednih progah 40 milijonov potnikov in preletela 1.550.000.000 km (sovjetski zračni promet ni všteti). To najboljše dokazuje, da smo že blizu prehoda iz luksuznega v množični zračni promet. Če primerjamo leto 1937 z lanskim, vidimo, da se je število preletenih kilometrov povečalo za 477%, število potnikov pa za 1.460%. Silno se je povečalo omrežje zračnega prometa. Na kratkih progah se je znatno povečala hitrost letal, povečalo pa se je tudi število dolgih prog čez ocean in kontinente. Na teh progah potuje seveda manj potnikov kakor na kratkih. Zato so družbe za zračni promet znižale voznino na dolgih progah, da bi privabile več potnikov.

Najnovejši bombniki

Angleški minister za letalstvo je v parlamentu izjavil, da bo kmalu začel letati štirimotorni bombnik na reakcijski pogon. Da bi čim več pridobili na času v proizvodnji lovskega letala in bombnikov, so začeli izdelovati predvsem nova lovska letala z upognjenimi krili tipa „Hunt“ in „Swift“. Ta lovska letala so mnogo hitrejša in močnejša od sovjetskih MIG 15. Pri najnovejših lovske letalih na reakcijski pogon je najvažnejša novost uporaba načela upognjenih kril. Takšno letalo doseže hitrost zvoka. Pri tem pa ga ima pilot popolnoma v oblasti. Če letalo ne bi imelo upognjenih kril, bi pilot že pri nekoliko manjši hitrosti, kakor je hitrost zvoka, ne mogel več dobro pilotirati. Pri veliki hitrosti učinkovitost letala ni odvisna od motorja, marveč od oblike. Praktični rezultati boja med lovske letali z ravnimi in upognjenimi krili dokazujejo, da so slednja mnogo boljše in močnejša. Pri takšnih letalih je moč motorjev kar najbolj izkoriščena.

„Matador“ ali „B-16“ je velik ameriški bombnik brez pilota. Podatke o njem še prikrivajo, znano pa je, da gre za manjši tip srednjega bombnika „B-51“, da se dvigne z zemlje in leti na lastni pogon. Njegov akcijski radius je omejen s področjem visokofrekvenčnih radiosignalov, s katerimi ga usmerjajo. Znaša torej kakih sto milj. Če bi torej hotel tak bombnik sam ali eskadrila leteti daleč nad sovražno ozemlje, bi ga moralo spremljati matično letalo s posadko, ki bi ga usmerjala.

Letala brez pilotov bodo uporabljali ofenzivno, njihova uporaba pa bo zaradi manjšega akcijskega radiusa v strateskem vojskovanju omejena. Pač pa bi bil „Matador“ zelo koristen tam, kjer bi šlo za koncentracijo čet ali mornarice, ki je navadno zaščiten z močno baržo protiletalske artilerije. Možnosti, da se

letalo prebije je več, če pa že pride do nesreče, je izgubljeno samo letalo, ne pa tudi pilot. Bombnik brez pilota lahko nosi tudi atomsko bombo. Na poletu ga usmerjajo z radijskimi valovi in mu tako tudi signalizirajo, kdaj naj vrže bombo. Radijski valovi se širijo s hitrostjo svetlobe, tako da praktično v trenutku dosežejo letalo, kontrolor pa spremlja njegov polet z radarjem.

Največje letalo na svetu

Angleško letalo „Bristol Brabazon“ je največje letalo na svetu. V njem je prostora za 100 potnikov in 20 članov posadke. V civilnem prometu ga še ne uporabljajo, pač pa za poskuse, da bi pozneje konstruirali še boljše letalo te vrste „Bristol-Brabazon“-II“, ki bo imel celo kinematografsko dvorano. Računajo, da

bo to orjaško letalo redno letalo med Londonom in New Yorkom že v začetku leta 1953.

Zenske v službi zračnega prometa

V ameriškem zračnem prometu je zaposlenih kakih 8000 žensk. Nekatere so zaposlene v potniških letalih kot tolmači, druge kot strežnice, tretje kot pazniki na kontrolnih stolpih na letališčih ali kot fotografi, mehaniki na radijskih postajah in pri radarjih itd. Starostna doba je omejena od 18 do 34 let. Ženska, ki hoče dobiti službo v zračnem prometu, mora končati srednjo šolo in biti popolnoma zdrava. Najprej pride v osemtedenski tečaj, da si pridobi osnovno znanje, potem pa večina svoje tehnično znanje še izpopolni v raznih šolah. V tečajih, ki trajajo 6 tednov do 6 mesecev, se uče ženske vsega od radarja do meteoroloških opazovanj. Ženska lahko doseže v službi v zračnem prometu tudi oficirski čin.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sobota, 31. maj:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.45 Znanilci luči: Janez Mencinger — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.15 Mesto in dežela — roko v roki — 14.30 Zeli si kaj — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 20.00 Poročila.

Nedelja, 1. junij:

7.15 Duhovni nagovor. Glasbeni spored — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 Otroška oddaja — 17.30 „Od A do Z“ — 20.15 Športna poročila — 21.30 Mali radijski oder.

Ponedeljek, 2. junij:

7.15 Jutranji koncert. Narodne pesmi v priredbi F. Marolta poje bivši Akademski pevski zbor. Dirigent R. Simoniti — 11.00 „Binkoštna zelenjava“ — 11.30 Narodne pesmi — 14.45 Koncertna ura — 15.30 Binkošti na Koroškem — 17.00 Za malco — 20.15 Dunajske melodije — 22.15 Nova dunajska pesem.

Torek, 3. junij:

6.10 Za kmetijstvo — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 11.00 Veder dopoldne — 11.25 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila in objave. Zdravniški vedež — 14.45 Okno v svet: Bodočnost Japonske 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 „Ko psi zalajajo...“ — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Operni koncert.

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 31. maj:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Operni baleti — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zdravstveni nasveti — 13.30 Operne melodije — 14.00 Narodne pesmi poje ženski zbor SNG iz Maribora pod vodstvom Ferda Pirca — 14.20 Okno v svet — 14.30 Mali koncert — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Igra Vaški kvintet, pojeta Rezika Koritnik in Sonja Hočevar — 19.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Radijske beležke — 20.15 45 veselih minut — 21.00 Prijetno zabavo!

Ločila sta se in Martin se je pričel vzpenjati po grapi proti Planini. Nizko ruševje je širilo zgoščeni vonj. Samotni mecesni so krivili svoje veje pod modrim nebom. Tik pod vrhom je zavil Martin iz grape in zavil po bližnjici. Na ploščatem hrbtu je obstal. Nekaj časa je pomišljal in se oziral proti Veliki planini, kjer so stali pastirski stani. Izpod nizkih lesenih domov se je kadilo.

Nikjer ni zagledal človeka. Opoldanski mir je dramil rahel veter, ki je nevidno plaval nad nizko travnatno ovedo. V senci za stanom pod drevesi so počivale krave in prežvekovale.

Okrenil se je ter se napotil na Malo planino. Podkrajnikov stan je stal nekoliko izven drugih. Lesa je bila že slaba. Globoko se je priklonil Martin, ko je stopil pod kopičasto streho. Vonj po živini mu je prinašal domačnost. Sredi stana je bil obit prostor, v katerem je stala postelja, ognjišče ter mala klop ob steni, vse snažno obrisano in pomeđeno. Na policah je zagledal latvice.

Od zunaj je pogledal Podkrajnikov pastirček. „Videl sem te, mi pripravljamo suhljad.“

„Ostaneš ti gori?“

„Ne, jutri zjutraj, so dejali, naj se vrnem. Vsako soboto pridem.“

Martin je vstal in odšel s pastirčkom, k'er so sekali staro ruševje. Poznal je pastirje. Široko so se mu zasmejali v pozdrav.

„No, letos nas ne bodo Velikoplaninci, Martin je z nami!“

(Dalje)

Nedelja, 1. junij:

6.00 Pester glasbeni spored — 8.15 Zabavne melodije — 9.00 Po naši lepi deželi — Dominik Smole: Slovenska Brda — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Želimo Vas razvedriti — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 12.40 Zabavna glasba — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Za naše kmetovalce — 15.40 Skladbe na harmoniko — 18.15 Slovenske narodne pesmi in razvedrilo — 18.40 Pihalne godbe izvajajo popularne skladbe — 19.10 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 20.00 Henrik Suttner: Romeo in Julija.

Ponedeljek, 2. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Ljubiteljem opere — 14.00 Pregled knjižnega trga — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — 18.30 Umetne in narodne pesmi poje SKUD „Jože Hermanko“ iz Maribora — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Literarna oddaja.

Torek, 3. junij:

5.00 Pester glasbeni spored — 6.10 Gospodinj-ski nasveti — 12.00 Igra Orkester Radia Ljubljana — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.00 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško — 14.30 Stare in nove melodije — 15.10 Zabavna glasba — 19.00 Notranje-politična oddaja — 19.10 Narodne pesmi poje komorni zbor Radia Maribor — 20.00 Radijska univerza — 20.15 Zeleli ste — poslušajte! — 21.00 Kulturni pregled — 21.15 Koroška ohcet in preško gostuje (glasbena oddaja s komentarjem).

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia:

Od 31. maja do 2. junija:

Endstation Mond (barvni film)

Od 3. do 5. junija:

Maria Antoinette

Peterhof:

Od 31. maja do 2. junija:

Stern von Broadway (barvni film)

Od 3. do 5. junija:

Das Geheimnis des Hotelzimmers

KRIVA VRBA

31. maja in 1. junija:

Desperados (barvni film)

2. in 3. junija:

Der Theodor im Fussballtor

VELIKOVEC

31. maja in 1. junija:

Unsterbliche Geliebte

1. junija:

Scotland Yard

Od 2. do 4. junija:

Maria Theresia

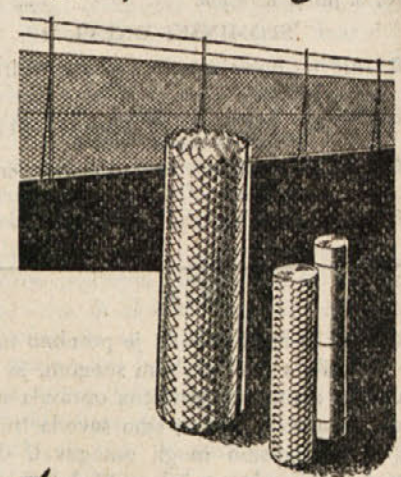
PREGLED KROMPIRIŠČ ZARADI HROŠČA

Koroška deželna vlada je na predlog Kmetijske zbornice odredila pregled krompirjevih njiv naslednje dni: 4., 8. in 25. junija; 2., 9. in 30. julija; 6. in 20. avgusta. Nevarnost krompirjevega hrošča je velika. Krompirjev hrošč se je že pojavil na Tirolskem in v velikih množinah v Zgornji Italiji, odkoder ni daleč na Koroško.

Nadomestne dele za Vaše gospodarske stroje, kolesa in šivalne stroje. Krožne žage in žage za rezanje hlodov, kroglične ležaje, pasne ograje (Weidezaun) dobite pod ugodnimi plačilnimi pogoji le v zalogi gospodarskih strojev, koles in šivalnih strojev

J. LOMSCHEK, St. LIPS,
pošta Dobrla ves

Einfriedungen

Drahtgeflechte

Drahtgewebe, roh und verzinkt, „Stabil“-Gitter, die neuartige Gitterfeldabfrierung mit geschweißter Füllung und säulenloser Feldverbindung

HUTTER & SCHRANTZ

KLAGENFURT, SIRIUSSTRASSE 3
TELEFON 4646, 4647, FERNSCHREIBER 034/18

TERMIN ZA ODDAJO DAVČNIH NAPOVEDI

Zvezno ministrstvo za finance je objavilo, da je termin za oddajo napovedi za prometni davek in za davek od prevoznitstva za leto 1951 podaljšan do 30. junija 1952, za oddajo napovedi za dohodninski, obrtni in korporacijski davek pa do 31. julija 1952. Termin za prijavo davčnih znatnih povišanj premoženja po § 14 a zakona o davku na premoženje po stanju 1. januarja 1952 je podaljšan do 31. julija 1952.

ALBERT BASSERMANN

V Zürichu je te dni zadela kap znanega igralca Alberta Bassermanna. Star je bil 85 let in z ženo in hčerko je potoval z letalom iz New Yorka v Švico. Kap ga je zadela na letališču v Klotenu pri Zürichu. Nemško gledališče je izgubilo enega najboljših igralcev. Bassermann je najprej nastopal v Mestnem gledališču v Bernu. Posebno so slovele njegove vloge Ibsenovih junakov, pa tudi klasične karakterne vloge Richarda III., Franza Moorra, Mefista, Egmonta, Philippa, Thella in Hamleta. Leta 1897 je prišel Bassermann v Berlin, kjer ga je pridobil Max Reinhardt za nemško gledališče. Kmalu je postal najpomembnejša osebnost nemškega odra.

RAZŠIRJENOST TRAKTORJEV

je različna po posameznih državah. Kjer so kmetje bolj napredni, tam so traktorji najbolj gosti.

Sorazmerno največ traktorjev je v Angliji, in sicer pride tam 1 traktor na 23 ha orne zemlje; sledi Švica z enim na 25 ha. V ZDA pride en traktor na 48 ha, v Franciji na 156, v Italiji na 300 ha. Še manj traktorjev je v mnogih drugih državah, najmanj pa v Indiji in na Kitajskem. Seveda je malo traktorjev v državah, kjer jih domača industrija ne izdeluje.

SHAW IN AMERIKANEC

Bernard Shaw je bil nekoč globoko zaničljivega, ko ga je prišel obiskat neki ameriški založnik.

„Dolar vam dam, gospod Shaw, če mi pove, kaj zdaj mislite.“

„Toliko pa moja misel ni vredna,“ je odgovoril Shaw.

„No, pa mi vendarle povejte, na kaj ste mislili.“

„Na vas,“ je odgovoril Shaw.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.